

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่เด็กในเขตบริการทั่วประเทศได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง และพัฒนาคุณภาพการศึกษา ปฏิรูปการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถที่มีอยู่เต็มศักยภาพ มีความหมายต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต มุ่งเน้นให้สถานศึกษาพัฒนาตนเองและให้โอกาสแก่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้ได้ มาตรฐาน เพื่อนำไปสู่การประกันคุณภาพการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541ก : 3-4)

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานทุกระดับ จะประกอบด้วยกระบวนการ ที่สำคัญ 3 กระบวนการ คือ กระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศการศึกษา ทั้งนี้กระบวนการบริหารจะมีความชัดเจนอยู่ในระบบของการบริหารราชการ ส่วนกระบวนการเรียนการสอนนั้น เป็นกระบวนการหลักในการจัดการเรียนรู้ให้กับเยาวชนซึ่ง นับว่าเป็นหัวใจของการพัฒนาคุณภาพของคนในชาติ สำหรับกระบวนการนิเทศการศึกษาเป็น กระบวนการที่เสริมคุณภาพของการจัดการเรียนการสอน การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาจึงเป็น การปฏิบัติงานสนับสนุนความสามารถของครู ให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อ การเรียนรู้ของนักเรียนอย่างแท้จริง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541ข : 9) และเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าการนิเทศเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้โรงเรียนสามารถยกระดับ คุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้นได้ ทั้งนี้เพราะการนิเทศศึกษามีเป้าหมายหลักที่การพัฒนาครูให้มี ความเจริญงอกงามทางวิชาชีพ โดยคาดหวังว่าเมื่อครูมีความเจริญงอกงามทางวิชาชีพแล้วจะ สามารถพัฒนานักเรียนทุกคนให้มีความเจริญงอกงามทั้งทางกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ และ สังคม มีพัฒนาการเต็มตามวัยและเต็มศักยภาพ มีคุณสมบัติตามจุดหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ เป็นพลเมืองที่ดีและมีคุณภาพของประเทศในอนาคต

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ตระหนักถึงความสำคัญของการนิเทศการศึกษาทั้งภายในหน่วยงาน และการนิเทศจากภายนอกโดยเฉพาะอย่างยิ่งการนิเทศ ภายในโรงเรียน จึงได้กำหนดภารกิจของศึกษานิเทศก์ทุกระดับไว้ประการหนึ่งคือ การส่งเสริม และสนับสนุนการนิเทศภายในโรงเรียนในสังกัด เพื่อให้เกิดผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียน การสอนและการจัดกิจกรรมการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ที่กำหนดไว้ เช่นนี้เพราะ ภารกิจหลักของโรงเรียน คือ การพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้เป็นคนดี มีความ

สามารถ และมีความสุข เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ก็เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของประเทศและสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข ผู้บริหารโรงเรียนและครูเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนเป็นผู้หล่อหลอมนักเรียน ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนและครูจึงต้องร่วมมือกันในการที่จะพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของตนเองให้ส่งผลถึงการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนและการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ การพัฒนาตนเอง ดังนั้น การนิเทศภายในโรงเรียน จึงเป็นยุทธศาสตร์สำคัญที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ นำมาใช้ในการส่งเสริมและสนับสนุนการยกระดับคุณภาพของนักเรียนให้สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2533 จนถึงปัจจุบัน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2544 : 1)

ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดให้มีการนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพครู อันส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียนซึ่งเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา จึงมีการพัฒนาเทคนิควิธีการนิเทศอย่างหลากหลายที่สำคัญ ได้แก่ การนิเทศ 100% นิเทศทางไกล และนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวส่วนใหญ่มีผู้รับผิดชอบการนิเทศแต่ละอย่าง ขาดความเชื่อมโยงประสานสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ต่างฝ่ายต่างทำ เป้าหมาย/กระบวนการดำเนินการนิเทศแตกต่างกัน ไม่เป็นระบบไม่สามารถระบุภาพความสำเร็จของการนิเทศได้อย่างชัดเจน เสมือนทำงานมากแต่ไม่สามารถบอกผลที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริงได้ เพื่อให้การนิเทศเกิดคุณภาพที่แท้จริง จึงบูรณาการการนิเทศทางตรง นิเทศ 100% นิเทศทางไกล และนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาซึ่งจะส่งผลต่อการประกันคุณภาพการศึกษาต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 3)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ในมาตรา 81 ได้มีการตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ขึ้นเป็นกฎหมายหลักและมีความสำคัญทางด้านการศึกษาลดับแรกของประเทศไทย ซึ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม พ.ศ. 2542 โดยให้ความสำคัญเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของประเทศ มีการกำหนดสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษามุ่งเน้นให้มีการบริหารจัดการที่เป็นเอกภาพ มีประสิทธิภาพและมีการกระจายอำนาจรวมทั้งกำหนดมาตรฐาน และการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบที่ต่อเนื่องชัดเจน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 28-30) ดังนี้

หมวดที่ 6 เกี่ยวกับมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา

มาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก

มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก

มาตรา 49 ให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีฐานะเป็นองค์การมหาชนทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์วิธีการประเมินคุณภาพภายนอกและทำการประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษาโดยให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปี นับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

มาตรา 50 ให้สถานศึกษาให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ตามคำร้องขอของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินผลคุณภาพการศึกษา หรือบุคคล หรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรองที่ทำการประเมินคุณภาพของสถานศึกษานั้น

มาตรา 51 ในกรณีที่ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาใดไม่ได้มาตรฐานที่กำหนดให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา จัดทำข้อเสนอการปรับปรุงแก้ไขต่อหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้สถานศึกษาปรับปรุงแก้ไขในระยะเวลาที่กำหนด

ด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ดังกล่าว จึงเป็นแรงผลักดันให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้เห็นความสำคัญของคุณภาพการจัดการศึกษาจึงกำหนด มาตรฐานการศึกษาขึ้นประเมินคุณภาพการศึกษา ของระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อเป็นเครื่องมือในการควบคุมคุณภาพตามขั้นตอนการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษา
2. เพื่อให้โรงเรียนใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานตามภารกิจและจุดมุ่งหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. เพื่อให้โรงเรียนที่เกี่ยวข้องทุกระดับใช้เป็นแนวทางในการบริหาร การดำเนินงาน และประเมินผล

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาทุกแห่งจะต้องได้รับการประเมินอย่างน้อย 1 ครั้งในทุกระยะ 5 ปี ทั้งนี้การประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรกสำหรับสถานศึกษาทุกแห่งจะต้องดำเนินการภายใน 6 ปี นับตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัติมีผลบังคับใช้ คือ ภายในเดือนสิงหาคม 2548 (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2546 : 1) ทำให้สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตระหนักถึงความสำคัญ การประเมินคุณภาพภายนอก โดยความมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษาที่ต้องเน้นคุณภาพและมาตรฐาน มีระบบการประกันคุณภาพและได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพ การศึกษา สถานศึกษาได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกเพื่อนำโรงเรียนไปสู่เกณฑ์มาตรฐาน

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยจะต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อทำให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทำให้เป็นคนที่มีรู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีจริยธรรม รู้จักพึ่งตนเอง และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ถึงแม้ว่าในระยะเวลาที่ผ่านมาได้มีความพยายามในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทยมาโดยตลอด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. ม.ป.ป. : 1-2)

จากรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2546 พบว่า ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คะแนนเฉลี่ยภาษาไทย 43.318 คณิตศาสตร์ 40.095 วิทยาศาสตร์ 40.748 และภาษาอังกฤษ 39.425 มัธยมศึกษาปีที่ 3 คะแนนเฉลี่ยภาษาไทย 53.570 คณิตศาสตร์ 34.480 สังคมศึกษา 48.925 วิทยาศาสตร์ 37.610 และภาษาอังกฤษ 36.900 มัธยมศึกษาปีที่ 6 คะแนนเฉลี่ยภาษาไทย 44.161 สังคมศึกษา 41.581 ภาษาอังกฤษ 37.997 วิทยาศาสตร์กายภาพ 48.263 เคมี 37.931 ชีววิทยา 36.380 ฟิสิกส์ 31.829 และคณิตศาสตร์ 33.220 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2, 2547. ไม่ปรากฏเลขหน้า) รายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2546 และผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า คะแนนเฉลี่ย ภาษาไทย 60.12 คณิตศาสตร์ 56.26 และวิทยาศาสตร์ 55.18 จากรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งให้เห็น

ว่าคะแนนเฉลี่ยในทุกวิชาที่ประเมินค่อนข้างต่ำ แสดงให้เห็นถึงคุณภาพของการศึกษาของไทยที่สมควรได้รับการติดตามและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ให้ได้มาตรฐานและคุณภาพการศึกษาตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ดังนั้น การจัดการศึกษาต้องให้ได้มาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของสังคม โดยจะต้องเริ่มจากสถานศึกษาทุกแห่งดำเนินการพัฒนาคุณภาพของตนเอง โดยในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษานั้นจะต้องให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพผสมผสานอยู่ในกระบวนการบริหาร และการจัดการเรียนการสอนตามปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา อันจะเป็นการสร้างความมั่นใจว่าสถานศึกษาจะจัดการศึกษาให้มีคุณภาพไปตามมาตรฐาน เพื่อให้เด็กไทยเป็นคนดีมีความสามารถและมีความสุข จะช่วยกันสร้างสรรค์สังคมให้มีสันติสิ่งแวดล้อมยั่งยืนเศรษฐกิจมั่นคง สามารถร่วมมือและแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ ได้อย่างมีศักดิ์ศรีในสังคมโลกต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 2)

จากความสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การปฏิรูประบบการศึกษา ความสำคัญของกระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอน กระบวนการนิเทศภายใน การประเมินคุณภาพภายนอก และปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับคุณภาพการศึกษา ผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นที่จะศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการดำเนินการนิเทศภายในเพื่อส่งผลกระทบต่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและสภาพความสำเร็จของการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผู้เรียนต่อไป

คำถามหรือประเด็นการวิจัย

1. กระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา อยู่ในระดับใด
2. ผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผู้เรียนของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา ได้มาตรฐานระดับใด
3. กระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผู้เรียน หรือไม่

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผู้เรียนของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ จะทำให้ทราบถึงกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผู้เรียน และความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายใน และการปรับมาตรฐานการศึกษาต่อการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผู้เรียน นอกจากนี้ทำให้ทราบถึงการปฏิบัติงานที่ผ่านมาของผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำผลการวิจัยมาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนปรับปรุง พัฒนาและส่งเสริมสนับสนุนการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในของ ผู้บริหารสถานศึกษา ให้มีความพร้อมที่จะรับการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา ส่งผลต่อมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. หน่วยในการวิเคราะห์ (Unit of analysis) ได้แก่ สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา จำนวน 149 โรงเรียน
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
  - 2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา จำนวน 149 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา จำนวน 105 คน การสุ่มจากกลุ่มประชากร (ยูทงพงษ์ กัยวรรณ. 2543 : 75) โดยการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเคร็ชชีและเมอร์แกน (Krejcie and Morgan)

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ กระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนตามแนวคิดของ สัจจ อุทรานันท์ ประกอบด้วย

- 3.1.1 การวางแผนการนิเทศ
- 3.1.2 การสร้างความเข้าใจก่อนการนิเทศ
- 3.1.3 การปฏิบัติงานนิเทศ
- 3.1.4 การสร้างเสริมกำลังใจในการนิเทศ
- 3.1.5 การประเมินผลการนิเทศ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผู้เรียน ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ประกอบด้วย

- มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์
- มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์
- มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร
- มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
- มาตรฐานที่ 9 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต
- มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี
- มาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

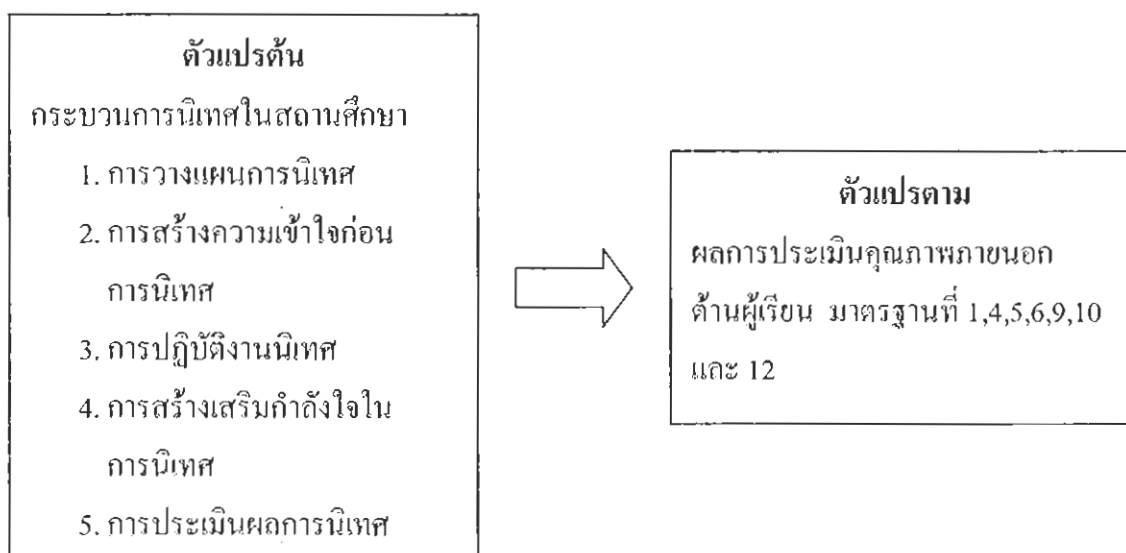
4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการประเมินภายนอกด้านผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษากระบวนการนิเทศภายในตามแนวคิดของ สัจจ อุทรานันท์ และผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผู้เรียน ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและ

ประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) โดยใช้กรอบมาตรฐานการศึกษาชาติ ระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมากำหนดเป็นกรอบของการศึกษาค้นคว้า
ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 แสดงกรอบและแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กระบวนการนิเทศภายใน หมายถึง การปฏิบัติตามขั้นตอนการวางแผน การสร้าง
ความเข้าใจก่อนการนิเทศ การปฏิบัติงาน การสร้างเสริมกำลังใจในการนิเทศ และประเมินผล
การนิเทศ สอดคล้องได้จากแบบสอบถามกระบวนการนิเทศภายในที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตามแนวคิดของ
สังข์ อุทรานันท์ ประกอบด้วย

- 1.1 การวางแผนการนิเทศ หมายถึง การศึกษาข้อมูล และสารสนเทศต่าง ๆ
เกี่ยวกับธรรมนูญโรงเรียน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 งานวิชาการ มีการ
กำหนดเป้าหมาย และเปิดโอกาสให้คณะครูมีส่วนร่วมในการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน
จัดทำแผนการนิเทศภายในโรงเรียนสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญโรงเรียน สภาพปัจจุบัน ปัญหา และ
ความต้องการของโรงเรียน คณะครูได้มีส่วนร่วมในการพิจารณาสรรหาคณะกรรมการเพื่อ
รับผิดชอบงาน แต่งตั้งคณะกรรมการ กำหนดขอบข่ายหน้าที่ และความรับผิดชอบงาน จัดเตรียม

สื่อ เอกสาร พร้อมทั้งการกำหนดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนให้มีความเหมาะสมและเป็นไปได้

1.2 การสร้างความเข้าใจก่อนการนิเทศ หมายถึง การประชุมชี้แจงให้คณะครูในโรงเรียนได้ทราบและเข้าใจแผนการดำเนินการ บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการ กำหนดกิจกรรมนิเทศร่วมกัน สนับสนุนให้ผู้ทำการนิเทศได้เข้ารับการอบรมหรือศึกษาหาความรู้เรื่องการนิเทศภายในโรงเรียน และสนับสนุนให้ครูเข้ารับการอบรมหรือสร้างเสริมความรู้แก่ตนเอง พบปะสนทนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางวิชาการร่วมกัน มีการจัดให้ครูศึกษาดูงานด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จด้านวิชาการ

1.3 การปฏิบัติงานนิเทศ หมายถึง การดำเนินงานตามแผนการนิเทศภายในโรงเรียนที่กำหนด ผู้บริหารให้การสนับสนุนด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ การปฏิบัติงานยึดหลักประชาธิปไตย ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานนิเทศอย่างสม่ำเสมอ มีการรายงานผลการปฏิบัติงานตามระยะเวลาที่กำหนด

1.4 การสร้างเสริมกำลังใจในการนิเทศ หมายถึง ผู้บริหารสร้างเสริมกำลังใจในการนิเทศ โดยการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในการนิเทศ ให้การสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์และทรัพยากรต่าง ๆ ให้ความสนใจแก่บุคลากร ขกย่องชมเชยและให้เกียรติแก่ผู้ปฏิบัติงานทุกคน โดยเท่าเทียมกัน มีการพบปะสังสรรค์กันเพื่อสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ และผู้บริหารยอมรับฟังความคิดเห็นของครูเพื่อนำไปพิจารณาปรับปรุงงานให้ดีขึ้น

1.5 การประเมินผลการนิเทศ หมายถึง การประเมินผลการปฏิบัติงานในรูปคณะกรรมการ มีการกำหนดกิจกรรมและรายละเอียดของการประเมินผลอย่างชัดเจน จัดให้มีการประเมินผลทั้งกระบวนการปฏิบัติงานและผลสัมฤทธิ์ของงาน ดำเนินการประเมินผลเป็นระยะ เพื่อให้ครูรายงานความก้าวหน้าของงานและประเมินผลงานของตนเอง ผู้บริหารใช้ผลจากการประเมินมาเป็นพื้นฐานในการปรับปรุงการนิเทศภายในโรงเรียนและจัดทำรายงานการประเมินผลการนิเทศให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทราบ โดยมีคณะครูมีส่วนร่วมในการประเมินผล และเป็นไปด้วยความเป็นธรรมในการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ รวมถึงการกำหนดผู้ประเมิน เครื่องมือที่ใช้ และวิธีการประเมิน

2. การประเมินคุณภาพภายนอก หมายถึง กระบวนการตรวจสอบและการประเมินผลการดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามกรอบของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จำนวน 3 มาตรฐาน คือ มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานด้านกระบวนการ และมาตรฐานด้านปัจจัย

3. มาตรฐานการศึกษา หมายถึง ข้อกำหนดคุณภาพหรือมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ใช้เป็นกรอบในการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จำนวน 3 มาตรฐาน คือ

3.1 มาตรฐานด้านผู้เรียน หมายถึง เกณฑ์มาตรฐานการศึกษาด้านผู้เรียน ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติกำหนดขึ้น เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 1 , 4 , 5 , 6 , 9 , 10 และ 12

3.2 มาตรฐานด้านผู้บริหาร หมายถึง เกณฑ์มาตรฐานการศึกษาด้านผู้บริหาร ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติกำหนดขึ้น เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 5 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 13 , 14 , 18 , 20 และ 25

3.3 มาตรฐานด้านครู หมายถึง เกณฑ์มาตรฐานการศึกษาด้านครู ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติกำหนดขึ้น เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 2 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 22 และ 24

4. ผลการประเมินภายนอกด้านผู้เรียน หมายถึง ผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผู้เรียน ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) จำนวน 7 มาตรฐาน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 ถึงปี พ.ศ. 2546

5. สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพระนครศรีอยุธยา หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนก่อนระดับอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา

6. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการโรงเรียน และหรือผู้รักษาการในตำแหน่งผู้บริหารในโรงเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา

7. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา หมายถึง สถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนดำเนินการวิจัยไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ
2. ขั้นการพัฒนาเครื่องมือ
3. ขั้นการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผล

5. ขั้นตอนการสรุปและอภิปรายผล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

นำผลการวิจัยครั้งนี้มาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผน ปรับปรุง พัฒนาและส่งเสริม สนับสนุนการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ให้มีความพร้อมที่จะ รับการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา ส่งผลต่อมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ต่อไป

สมมุติฐานการวิจัย

กระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กับผลการประเมิน คุณภาพภายนอกด้านผู้เรียน

ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัยครั้งนี้ได้มาจากสภาพการดำเนินงานที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา ใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งด้าน กระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา และผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผู้เรียน เป็นระยะเวลาที่อยู่ในช่วงเดียวกัน